Landamerkjamálin
Bústaðir - Laugarnes & Kleppur 1890-1891

Aðfnr. 1366, örk 12

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

www.borgarskjalasafn.is

Heimilt er að vitna í skjölin og skal þá geta uppruna þeirra.

Ljósmyndun þessara skjala var styrkt af Þjóðskjalasafni Íslands.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Justitiarius og assessores
í hinum konunglega ís-
lenzka landsyfirdómi

Gjöra kunnugt: Ár 1891, mánudaginn hinn
6. júlímánaðar var landsyfirrjetturinn settur
og haldinn af hinum reglulegu dómendum. Land-
fógeti Á. Thorsteinsson lagði fram brjef, dags. 2.
þ. m., með hverju honum er skipað að gegna í
fjærveru assessors Jóns Jenssonar sem 2. assessor
og dómsmálaskrifari.
Var þá tekið fyrir

málið nr. 17/1891: Bæjarstjórn Reykjavíkur
gegn
H. Th. A. Thomsen

Fyrir hönd áfrýjanda mætti yfirrjettarmálaflutnings-
maður Hannes Hafstein og lagði fram nr. 1:
stefnu í málinu, nr. 2: akt, nr. 3: yfirdómsgjörðir,
nr. 4-9: merkjadómsgjörðir með 5 fylgiskjölum,
nr. 10: sókn, dags. ídag. Rjettarskjölin nr. 2-9
eiga að fylgja dómsgjörðum þessum in originali, en
nr. 1 og 10 hljóða svo:

Nr. 1:

Justitiarius og assessores
í hinum konunglega ís-
lenzka yfirdómi

Kunngjöra: Oss hefur tjáð bæjarfógeti Halldor
Daníelsson fyrir hönd bæjarstjórnar Reykjavíkur

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

að bæjarstjórnin sjái sig knúða til að áfrýja til yfirdómsins dómi, kveðnum upp af merkjadómi í Kjósar- og Gullbringusýslu 19. þ.m. í máli milli hennar og kaupmanns H. Th. A. Thomsens útaf landamerkjum milli jarðanna Klepps og Bústaða, sem með dómi landsyfirrjettarins, gengnum 8. desember f. á. var vísað heim til merkjadómsins til nýrrar dómsáleggingar, en í hinum nýja dómi merkjadómsins frá 19. þ.m. er dæmt rjett að vera:

"Máli þessu vísast frá.

Málskostnað, 14 - fjórtán - krónur greiði málspartar hvor að helmingi.

Dóminum að fullnægja innan 15 daga frá hans löglegri birtingu undir aðför að lögum."

Mun áfrýjandi krefjast þess fyrir yfirdómi, að dómur þessi verði að öllu leyti ómerkur dæmdur, málinu á ný heimvísað til dómsáleggingar í aðalefni þess, og dómendur skyldaðir til undir daglegar þvingunarsektir að uppkveða dóm í málinu innan hæfilegs frests. Svo mun hann og krefjast þess, að dómendur í merkjadóminum verði dæmdir og sektaðir eptir strangleik laganna fyrir rjettarneitun þá og mótþróa, er felst í hinum áfrýjaða dómi. Enn mun hann krefjast þess, að dómendur í merkjadóminum verði hver um sig látnir sæta lögákveðnum sektum, 200 lóðum silfurs, fyrir það, að þeir

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hafa að ástæðulausu látið fyrir farast í allt að 20 vikur, eða 14 vikur fram yfir það er lög leyfa, að uppkveða dóm í málinu, og loks mun hann krefjast, að merkjadómendur verði in solidum eða in solidum ásamt málsaðila H. Th. A. Thomsen dæmdir til að greiða að skaðlausu allan af málskoti þessu og uppsögn hins áfrýjaða dóms leiðandi kostnað, og allan kostnað við nýja fyrirtekt málsins að skaðlausu.

Fyrir því stefnist hjermeð kaupmanni H. Th. A. Thomsen í Reykjavík til þess að mæta fyrir oss í hinum kgl. íslenzka yfirdómi mánudaginn 6. júlí næstkomandi á venjulegum stað og stundu, til þess þar og þá að sjá skjöl og skilríki í rjett lögð, á framsögu sakar og rjettarkröfur að hlýða, til sakar að svara og dóm að þola í þá átt sem að ofan er greint, eptir nákvæmari útlistun fyrir rjettinum.

Svo stefnist og dómendunum í merkjadóminum, sýslumanni Franz Siemsen í Hafnarfirði og bændunum Gísla Gíslasyni í Leirvogstungu, Halldóri Jónssyni í Þormóðsdal í Mosfellssveit, Þórði Runólfssyni í Móum á Kjalarnesi, og Þórði Guðmundssyni á Hálsi í Kjós til þess að mæta á sömu stund og stað, til þess þar og þá að hlýða á kærur, svara til sakar og þola dóm til hegningar, málskostnaðar og annara útláta, allt eptir því sem áður er fram

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

tekið.

Lögdagslegging er úr lögum numin með tilsk. 3. júní 1796.

Til staðfestu er innsigli yfirdómsins og undirskript dómsmálaritarans.

Reykjavík, 30. maí 1891

Stefnugjald 83 - (L. S.)
áttatíu og þrír aurar - Jón Jensson
Borgað J. J.

Ár 1891 mánudag 8. júní vorum við eiðsvarnir stefnuvottar til staðar að Móum á Kjalarnesi, og birtum við þar framanritaða kæru Þórði bónda Runólfssyni á hans lögheimili.

Þetta vottum við í krapti stefnuvotta eiðs okkar með undirskriptum, nöfnum og innsiglum.

Borgaðar 2 kr. Jón Jónsson E. Magnússon
tvær krónur (L. S.) (L. S.)
J. J. E. M.

Ár 1891 þriðjudaginn 9. júní var af stefnuvottum í Kjósarhrepp birt framanritað kæra hreppstjóra Þórði Guðmundssyni á Neðrahálsi í Kjós. Þetta vottum við með stefnuvotta eiði og nöfnum okkar.

borgaðar kr. 2 Jón Guðmundsson Ólafur Jónsson
J. G. O. J.

Ár 1891 fimmtudaginn hinn 11. júní kl. 7 f. m. höfum við undirskrifaðir stefnuvottar í Mosfellssveit í Kjósarsýslu birt hinsvegar ritaða landsyfirrjettarstefnu hreppstjóra Halldóri Jónssyni

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

á lögheimili hans Þormóðsdal persónulega og sömuleiðis sama dag, kl. 1 e. m. höfum við birt sömu stefnu sýslunefndarmanni Gísla Gíslasyni á lögheimili hans Leirvogstungu persónulega.

Þetta vitnum við undir aflagðan stefnuvottaeið okkar með nöfnum og innsiglum.

Borgun 2.50. Erlendur Þorsteinsson Jón Árnason
tvær krónur og (L. S.) (L. S.)
fimmtíu aurar
borgað

Ár 1891, laugardaginn hinn 13. júnímánaðar höfum við undirritaðir eiðsvarnir stefnuvottar í Garðahreppi birt framanritaða landsyfirrjettarstefnu á heimili hins stefnda, herra sýslumanni Franz Siemsen í Hafnarfirði hjer í hreppi, fyrir hinum stefnda sjálfum, er við fundum heima. Þetta vitnum við með skýrskotun til eiða þeirra, er við höfum unnið, og staðfestum með nöfnum okkar og innsiglum.

Gjald Kr. 1 M. Brynjólfsson Filippus Filippusson
borgað M. Brynjólfsson (L. S.) (L. S.)

Ár 1891 þriðjudaginn hinn 16. júnímánaðar höfum við undirskrifaðir eiðsvarnir stefnuvottar í Reykjavík birt framanritaða yfirdómsstefnu kaupmanni H. Th. A. Thomsen persónulega í sölubúð hans hjer í bænum.

Þetta vottum við samkvæmt stefnuvottaeiði okkar með nöfnum okkar og innsiglum.

Borgun 1 Kr. – ein króna – Þ. Björnsson Þorsteinn Gunnarsson
Þ. B. Þ. G. (L. S.) (L. S.)

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Framlagt í landsyfirdóminum 6. júlí 1891
Á. Thorsteinsson
settur

Nr. 10:

Málið: Bæjarstjórn Reykjavíkur
(eigandi Klepps)
gegn
H. Th. A. Thomsen og
merkjadómendum í Kjósar-
og Gullbringu sýslu

Jeg leyfi mjer hjermeð að leggja fram:
1. stefnu, dags. 30. maí síðastliðins
2. dómsgjörðir frá merkjadómi í Kjósar- og Gullbringu-
sýslu 19. maí þ. á.
Sem fylgiskjöl við þennan akt framleggjast:
3. Yfirdómsgjörðir í málinu
4. Fyrri dómsgjörðir merkjadóms með skjölum, er
þeim fylgja in originali.
Viðvíkjandi málskoti þessu skal jeg taka
fram, að eptir að landsyfirrjetturinn hinn 8.
desbr. f. á. hafði dæmt ómerkan landamerkja-
dóm í máli þessu, frá 28. júní f. á., og vísað mál-
inu heim til nýrrar dómsálegginga, voru odd-
vita merkjadómsins sendar dómsgjörðir yfirrjett-
arins og önnur skjöl málsins með kröfu um
að merkjadómurinn legði af nýju dóm á málið
í aðalefni þess, samkvæmt landsyfirrjettardóm-
inum. Sýslumaður fjekk skjölin 31. desbr. f. á., en loks

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hinn 19. maí þ. á. á merkjadómurinn fund með sjer og upp kveður þá þann dóm, að þar sem sami dómstóll eptir almennum rjettarfarsreglum hvorki hafi heimild til nje sje borinn að fella tvisvar dóm í sama málinu í aðalefni þess, þá beri að vísa málinu frá merkjadómi. - Ástæður merkjadómsins eru þannig tvær, 1° að hann sje incompetent, 2° að hann sje inhabil.

At merkjadómurinn sje incompetent til að dæma í málinu, þóað hann áður hafi kveðið upp í því dóm, sem svo yfirdómurinn hefur ónýtt fyrir lögleysu að efni til, hlýtur annaðhvort að byggjast á þeirri skoðun, að landsyfirrjettardómar hafi ekkert gildi gagnvart 5 merkjadómendum, og merkjadómurinn sje þannig enn í gildi og málið res judicata, þrátt fyrir annullationina, eða þá á þeirri skoðun, að eitthvað, sem merkjadómendur telja almennar rjettarfarsreglur, sje löggildara heldur en bein og skýlaus fyrirmæli gildandi laga. Hvorttveggja er jafnfjarstætt. 12. gr. landamerkjalaganna 17. marz 1882 heimilar að ónýta merkjadóma fyrir lögleysur að efni til og fyrirskipar í þeim tilfellum, að málinu skuli heimvísað til nýrrar dómsáleggingar, og þóað þessi lagafyrirmæli sjeu nokkuð sjerstaklegs eðlis í samanburði við rjettarfar í almennum einka-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

málum, þá verða lög þó væntanlega að gilda meira heldur en geðþótti merkjadóms.

Að því er hitt atriðið snertir, að merkjadómurinn hafi verið inhabil til að dæma málið aptur, eða ekki fundið sig bæran eða færan um það, skal jeg aðeins taka fram, að afleiðingin af því, að dómari viðurkennir sig inhabil í einhverju máli, er ekki sú, að hann vísi málinu frá, heldur sú, að hann víki sæti með rökstuddum úrskurði. Að láta inhabilitet dómara varða frávísun er nokkuð nýstárlegt.

Í dómi hins háa landsyfirrjettar er fullskýrt tekið fram, hvað verði að teljast löglega sannað í málinu, svo að merkjadómurinn hefur enga afsökun í því, að sig hafi skort leiðbeining um það, í hverju hann átti að breyta fyrri skoðun sinni, og var sannarlega ekki langrar stundar verk að uppkveða aptur dóm í málinu. Samt hefur dómsuppsögn dregist allt að 20 vikum eptir að skjöl málsins og krafa um fullnæging yfirrjettardómsins var komin til oddvita merkjadómsins. Við annullation dómsins og heimvísun verður málið að álítast að hafa eo ipso verið komið aptur undir dóm merkjadómsins, enda hefur merkjadómurinn ekki tekið það upp til dóms á ný, heldur uppkveðið dóm í því, einsog það lá fyrir, í beinu áframhaldi af fyrri meðferð.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Skylda dómenda til að hafa málið ekki lengur en 6 vikur (sbr. 23. gr. í tilsk. 3. júní 1796) til yfirvegunar og dómsáleggingar, hlýtur að verða aktuel á ný, þegar málið og dómur landsyfirrjettarins – sem kippir landamerkjadómnum úr sögunni – svo og krafa bæjarstjórnarinnar, er komin til hins löglega representants merkjadómsins, og hefur merkjadómurinn (eða í öllu falli oddviti hans) þannig bakað sjer sektina, sem fyrirskipuð er í 1. 5. 8 sbr. tilsk. 3. júní 1796, § 23 i. f., og verð jeg að halda þeirri kröfu fram, að þessum ákvæðum sje beitt.

Með því að frávísunardómur merkjadómsins hefur engin rök við að styðjast, er að nokkru sje teljandi, en gengur þvert ofaní dóm hins háa landsyfirrjettar og neitar bæjarstjórn Reykjavíkur um skýlausan rjett, sem henni ber eptir úrskurði æðra dómstóls, verð jeg að krefjast þess, að dómendur verði látnir sæta sektum laganna fyrir rjettarneitun, og fyrir mótþróa við yfirdóminn.

Að svo mæltu leyfi jeg mjer að gjöra þá

Rjettarkröfu:

Að hinn áfrýjaði frávísunardómur verði úr gildi felldur og málinu á ný heimvísað á kostnað dómenda til löglegrar dómsáleggingar í aðalefninu; að merkjadómendur þeir, er í stefn-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

inni eru nefndir verði, að viðlögðum daglegum þvingunarsektum skyldaðir til að taka málið aptur til meðferðar innan hæfilegs frests, t. d. 8 daga; að dómendur verði dæmdir í lagaanna sektir fyrir rjettarneitun, og mótþróa við yfirrjettinn, og hver um sig látnir sæta 200 króna sekt fyrir óhæfilegan drátt á dómsuppsögn, og loks, að dómendur verði in solidum eða in solidum ásamt málsaðila H. Th. A. Thomsen dæmdir til að greiða allan af málskoti þessu leiðandi kostnað með 100 krónum eða eptir rjettarins mati.

Jeg legg svo málið í dóm með fyrirvara.

Reykjavík, 6. júlí 1891

Virðingarfyllst

Hannes Hafstein

Til Landsyfirdómsins

Framlagt í landsyfirdóminum 6. júlí 1891

A. Thorsteinsson

Setter

Stefndi kaupmaður Thomsen mætti sjálfur og bað um 3 vikna frest og skjölin Gjeð.

Hinn stefndi undirdómari Franz Siemsen mætti fyrir sig og hina stefndu meðdómsmenn og bað um 3 vikna frest.

Rjetturinn veitti hinn umbeðna frest og Gjeði stefnda H. Th. A. Thomsen skjölin nr. 1–10 og skyldu hinir aðrir stefndu (dómsmenn) eiga

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

aðgang hjá honum að nota skjölin á sama tíma.

Rjetti slitið

L. E. Sveinbjörnsson Kristján Jónsson Á. Thorsteinsson settur

Ár 1891, mánudaginn hinn 27. júlímánaðar var landsyfirdómurinn settur og haldinn af hinum reglulegu dómendum. Var þá tekið fyrir

málið nr. 17/1891: Bæjarstjórn Reykjavíkur

gegn

H. Th. A. Thomsen

Hinn stefndi undirdómari mætti sjálfur, skilaði aptur skjölum málsins nr. 1-10 og lagði fram nr. 11-12: vörn, dags. 25. þ. m., með 1 fylgiskjali (útskript af dómabók Kjósar- og Gullbringusýslu, snertandi aukarjettardóm 31. ágúst 1886 í málinu: Bæjarstjórn Reykjavíkur gegn Ingjaldi Sigurðssyni). Lagði svo málið í dóm. Vörnin (nr. 11) innfærist hjer, en nr. 12 fylgir dómsgjörðum þessum in originali.

Nr. 11:

Vörn

í málinu Bæjarstjórn Reykjavíkur

gegn

H. Th. A. Thomsen

útaf landamerkjum milli Klepps og Bústaða

svo og gegn merkjadómendum Kjósar- og Gullbringusýslu.

Um leið og jeg hjermeð skila aptur hinum heiðraða rjetti skjölum máls þessa, sem hinum stefndu í

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

því hafa verið ljeð, skal jeg fyrir mína og meðdómenda hönd leyfa mjer að taka til andsvara í því, úr því oss hefur verið stefnt til að bera fulla lögábyrgð á dómi þeim, sem vjer kváðum upp í málinu hinn 19. maímán. síðastl. Jeg hefi leyft mjer að breyta fyrirsögn málsins, einsog hún er í sóknarskjali umboðsmanns áfrýjanda, þarsem jeg eigi álít, að bæjarstjórn Reykjavíkur sje eigandi Klepps.

Þegar jeg las sóknarskjal hins sama umboðsmanns bæði í máli þessu og í málinu útaf landamerkjum milli Laugarness og Bústaða, er hann hefur lagt fram í landsyfirdómi, er mál þessi voru þar fyrirtekin í fyrra skiptið, sá jeg það, að hann hefur notað sjer það, að enginn úr merkjadóminum mætti þar, svo hann hefur leyft sjer að fara ýmsum hnífilyrðum og meiðandi ummælum um merkjadóminn, sem honum, hvort sem hann gjörir það sem málaflutningsmaður eða landritari, ekki má líðast. Þannig segir hann t.d. í sóknarskjali sínu, dags. 6. okt. 1890: „En við þetta athugast, að einsog allt bullið um laxveiðina" etc. Úr því yfirdómurinn eigi hefur fundið ástæðu til ex officio að sekta umboðsmanninn fyrir þessi ummæli, sjerstaklega þegar enginn af oss var til staðar svo vjer gætum framkomið með kröfu í þá átt, þá skal jeg nú leyfa mjer að framkoma með

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þá kröfu, að ummæli þeim verði dæmd dauð og marklaus og umboðsmaðurinn látinn sæta sektum fyrir að hafa viðhaft þau eptir lag- anna strangleika, svo hann, ef honum verður auðið að flytja fleiri mál fyrir yfirdómi, komi þar fram með meiri kurteysi og hafi eigi um hönd þesskonar stóryrði, sem honum virðist vera svo tamt. Úr því að merkjadómar eru búnir að dæma mál eptir þeirra beztu þekk- ingu og samvizku, virðist það vera alveg ótilhlýðilegt, að þeir þurfi að liggja undir meið- yrðum fyrir æðra rjetti af hendi málaflutnings- manna þar.

Með landsyfirrjettarstefnu, útg. 30. maí þ.á., hefur bæjarfógetinn í Reykjavík fyrir hönd bæjar- stjórnarinnar samastaðar – eptir sögn ept- ir fyrirlagi umboðsmannsins hjer fyrir yfir- dómi – stefnt mjer ásamt meðdómsmönnum til að svara til sakar og dóm að þola til hegn- ingar m.fl. af þeim ástæðum:

1° að vjer með merkjadómi Kjósar- og Gullbringu- sýslu, uppkveðnum 19. maí þ.á. vísuðum frá máli útaf ágreiningi um landamerki milli Klepps og Bústaða – en dómur merkjadómsins í því, sem uppkveðinn var hinn 28. dag júnímánaðar f.á., hafði verið dæmdur ógildur af landsyfir- dómi með dómi uppkveðnum hinn 8. desember- mánaðar s.á, og málinu vísað heim aptur í

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hjerað. – Hefir umboðsmaður áfrýjanda í þessu efni krafist, að vjer verðum látnir sæta laganna sektum fyrir rjettarneitun, og að vjer lögðum daglegum þvingunarsektum skyldaðir til að taka málið aptur til meðferðar innan hæfilegs frests, er yfirdómurinn tiltekur, t.d. 8 daga. 2º að vjer verðum látnir sæta hver um sig 200 króna sekt fyrir óhæfilegan drátt á dómsuppsögninni.

Svo hefir hinn sami umboðsmaður krafist, að dómendurnir verði in solidum eða in solidum ásamt málsaðila H. Th. A. Thomsen dæmdir til að greiða allan af málskoti þessu leiðandi kostnað með 100 krónum eða eptir rjettarins mati.
ad. 1º Umboðsmaður áfrýjanda kemst svo að orði í sóknarskjali, dags. 6. þ.m.: „Með því að frávísunardómur merkjadómsins hefur ekki hinn allraminnsta snefil af löglegum rökum við að styðjast“ etc.

Jeg skal leyfa mjer að leggja fram fyrir hinn heiðr. aða rjett eptirrit af dómi merkjadóms Kjósar- og Gullbringusýslu, uppkv. 31. ágúst 1886 í máli, sem bæjarstjórn Reykjavíkur hafði höfðað gegn Ingjaldi Sigurðssyni á Lambastöðum útaf ágreiningi um landamerki. Samkvæmt dómi þessum var málinu frávísað af þeirri ástæðu, að dómurinn eigi væri bær um að dæma um mál þetta í aðalefninu, og í forsendum dómsins

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

er m. a. svo að orði komist: „Og með það ennfremur er álit merkjadómsins, að enginn dómur sje að lögum bær um að dæma tvívegis um mál í aðalefni þess, nema því að eins, að hinn eldri dómur hafi verið ónýttur af formlegum ástæðum – en það á sjer eigi stað hjer – þá hafa dómendurnir í máli þessu komist að þeirri niðurstöðu, að þeir sjeu óbærir að dæma um mál þetta að nýju í aðalefni þess samkvæmt fyrirmælum landsyfirrjettardómsins, og að málinu beri að frávísa." Dómsforseti í þessum dómi var hinn núver. 1. yfirdómari, og þarsem þessi dómur er byggður á hinni sömu frávísunarástæðu, og dómur vor, sem nú er áfrýjað, þá er hnífilyrðum þeim og óvirðingarummælum, sem umboðsmaður áfrýjanda leyfir sjer að viðhafa um oss, einnig beint að yfirdómaranum og þeim, sem sátu í dómi með honum, svo þeir einnig geta tekið þessi ummæli til sín. Þessum dómi hefur eigi verið áfrýjað, enda er það eigi hægt hjeðan af; ástæðan fyrir því, að það eigi hefur verið gjört, gæti hugsast að væri sú, að það hefði þurft landritarann til að koma fyrir bæjarstjórnina – vitinu. Þarsem vjer höfðum þennan óraskaða dóm fyrir oss, álítum vjer, að vjer – þrátt fyrir ummæli umboðsmannsins – hefðum fullgilda ástæðu til að byggja dóm vorn á honum, úr því vjer alveg gátum fallist á úrslit hans og ástæður.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þarsem tekið er fram í 12. gr. landamerkjalaga 17. marz 1882, að yfirdómur geti ónýtt landamerkjadóm, og skuli þá vísa málinu heim aptur, þá skil jeg þá ákvörðun þannig, að sami merkjadómurinn sje ekki bær um að dæma málið aptur, sje dómurinn ónýttur að aðalefninu til, nema ný skjöl hafi verið lögð fram fyrir yfirdómi, sem eigi hafa legið fyrir merkjadómi, og yfirdómurinn áliti, að þau sjeu þess eðlis, að þau geti breytt úrslitum málsins, en jeg fæ ómögulega sjeð að tilætlunin með heimvísuninni geti verið sú, að sami dómsforseti og meðdómsmenn eigi að dæma málið á ný í aðalefninu, hafandi fyrir sjer hin sömu skjöl og áður. Nú getur verið, að yfirdómurinn hafi tilætlast, að aðrir dómendur dæmdu mál þetta, en þá skal þess getið, að í brjefi bæjarfógetans til mín, dags. 31. desbr. f.á., er jeg beðinn um að taka þetta mál til nýrrar dómsálegginingar með hlutaðeigandi meðdómsmönnum, sem einnig var gjört. Samkvæmt framangreindu skal jeg algjörlega mótmæla þessari kröfu umboðsmanns áfrýjanda sub nr. 1 og jafnframt leyfa mjer að gjöra þá kröfu, að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur þannig, að yfirdómurinn áliti, að hinir sömu dómendur dæmi ekki málið á ný í aðalefni þess.

ad 2°. Þá hefur umboðsmaður áfrýjanda krafizt

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

þess, að jeg ásamt meðdómsmönnum verðum dæmdir hver um sig í 200 króna sekt eptir fyrirmælum N.L. 1.5.8, sbr. tilsk. 3. júní 1796 § 23. i. f. fyrir óhæfilegan drátt á dómsuppsögn í málinu. Þessari kröfu verður eðlilega beint að mjer einum sem dómsforseta, en eigi að meðdómsmönnum. Að vísu er í § 23 i. f. í tilsk. 3. júní 1796 tekið fram, að hver dómenda eigi að greiða sekt þessa, en þar er aptur gjört ráð fyrir, að allir dómendurnir sjeu lögfróðir menn, en öðru máli er að gegna í landamerkjamálum, þarsem meðdómsmenn eiga að vera bændur, og eru því undantekningarlaust - að minnsta kosti hjer á landi - ólögfróðir menn, virðist því mjög ósanngjarnt að heimta, að þeir eigi að þekkja lög eða vera lögfróðir. En mjer sjálfum til afsökunar skal jeg leyfa mjer að taka þetta fram:

Í landamerkjalögunum, sbr. 10. grein, er gjört ráð fyrir, að dóm eigi að uppkveða um landamerki þegar í stað, með öðrum orðum, þau lög hafa með öðrum nýmælum, er í þeim finnast, eptir mínu áliti numið úr gildi, að því er snertir landamerkjamál, fyrirmælin í N. L. 1.5.8. sbr. tilsk. 3. júní 1796 § 23 i. f. með því að ákveða, að dóm eigi að uppkveða in continenti og á þegar að setja landamerki glögg sem hann ákveður. Þegar nú aptur á móti landamerkjadómur er ónýttur í landsyfirrjetti, og honum vísað heim

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

aptur í hjerað, þá er hvergi í lögunum tiltekið, innan hvers tíma dómur ætti að kveðast upp í málinu á ný. Ef hjer ætti að koma við fyrirmælum 1.5.8. sbr. 23. gr. í tilsk. 3. júní 1796 i. f., þá ætti að taka málið upp til dóms í merkjadómi að nýju og ef til vill kalla saman málsparta. Þessa hefur eigi verið krafist og því eigi verið gjört, og því rjeð jeg af að kalla saman dómsmenn, er mjer og þeim var hentugt og á þeim tíma, er var kostnaðarminnst fyrir málsparta. Einsog þeim, sem skipaðir eru eða hafa verið yfir erfiðum sýslum, sem Kjósar- og Gullbringusýsla verður að teljast, hlýtur að vera kunnugt, eru fyrstu mánuðirnir sá erfiðasti tími fyrir embættismanninn; þeir ganga svo að segja eingöngu til reikningsskila, og þegar búið er að ljúka því af sjer, er farið að búa út manntalsbókina og undirbúa sýslunefndarfund. Einsog menn muna, voru einnig fyrstu mánuðina í árinu sífelldar rigningar, svo illt var að komast yfir jörðina; þar við bættist, að einn meðdómsmaðurinn, Þórður Guðmundsson frá Neðra-Hálsi, var farinn til sjóróðra, og þótti mjer sárt að þurfa að stefna honum í merkjadóm í miðri vertíð og við það ef til vill valda því, að skip hans kæmist eigi á sjó þann tíma, er hann sat í merkjadómi. Þarsem nú eigi var langt til sýslunefndarfundar, en tveir af

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

meddómsmönnum eru sýslunefndarmenn, þá áleit jeg heintugast að sameina þetta tvennt, svo kostnaðurinn yrði sem minnstur og meddómsmenn yrðu eigi ónáðaðir að heiman optar, en nauðsynlegt væri. Boðaði jeg því meddómsmenn á fund hjer hjá mjer hinn 19. maí, en sýslunefndarfundur var hinn 20. s. m. Við þetta var kostnaðurinn í þessu máli alls 14 krónur. Þótt nú Reykjavíkur bæjarstjórn hafi gnægtir af fje til að leggja í þetta mál og önnur, þá er það samt skylda dómsmanna að baka eigi málsgörtum óþarfan kostnað. – Samkvæmt framansögðu skal jeg leyfa mjer að mótmæla einnig þessari sektar-kröfu umboðsmanns áfrýjanda og gjöri þá rjettarkröfu til hins háa yfirdóms að (sic) jeg og meddómsmenn verðum dæmdir sýknir af henni.

Það væri synd að segja, að umboðsmaður áfrýjanda sje lítillátur í málskostnaðarkröfu sinni, þarsem hann heimtar 100 krónur í máli þessu og aðrar 100 krónur í málinu milli Laugarness og Bústaða. Frágangur hans á sóknarskjalinu ber sjálfsagt vott um, að hann hafi vandað hann vel og að það hafi tekið talsverðan tíma fyrir hann að koma því af sjer, en þrátt fyrir það skal jeg leyfa mjer fyrir mína og meddómenda hönd að mótmæla allri málskostnaðarkröfu af hans hendi, þarsem jeg verð að álíta, að áfrýjun þessa máls – um leið og jeg vísa til sókn-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

arskjali málpartsins – virdist vera sprottin af gremju eda þesskonar tilfinningu gagnvart mjer og meddómsmönnum auk þess sem áfrýjunin er alveg ástædulaus.

Jeg skal svo eigi fara að þessu sinni fleirum ordum um mál þetta, en leyfa mjer að gjöra þessar rjettarkröfur:

1. að umbodsmadur áfrýjandans, landritari Hannes Hafstein verdi látinn sæta sektum eptir laganna strangleika fyrir þau meidandi ummæli sem hann hefur leyft sjer að vidhafa um merkjadóm Kjósar- og Gullbringusýslu í sóknarskjölum sínum, og að sjerstaklega ordið "bull" í sóknarskjali hans, dags. 6. okt. 1890 verdi dæmt dautt og ómerkt svo og önnur misvirdingar ummæli.

2. Að jeg og meddómsmenn verdum algjörlega dæmdir sýknir af kærum hans og kröfum í máli þessu og

3. að hinn áfrýjadi dómur verdi stadfestur.

Legg jeg svo málið í dóm með fyrirvara.

Hafnarfirdi hinn 25. júlímán. 1891

Virdingarfyllst

Franz Siemsen

Til hins konungl. Landsyfirdóms –

Lagt fram í landsyfirdóminum 27. júlí 1891

Jón Jensson

Af hendi hinna stefndu meddómsmanna mætti

settur yfirrjettarmálaflutningsmaður Ásmundur Sveinsson og lagði fram nr. 13: vörn af þeirra hendi, dags. 27. júní þ. á. Lagði svo málið í dóm. Hið framlagða skjal hljóðar þannig:

Nr. 13.

Þarsem hinn heiðraði sækjandi þessa máls fyrir hönd bæjarstjórnarinnar í Reykjavík krefst þess, að við undirskrifaðir meðdómendur í máli því, sem bæjarstjórn Reykjavíkur höfðaði gegn kaupmanni H. Th. A. Thomsen sem eiganda jarðarinnar Bústaða útúr landamerkjum millum nefndrar jarðar og Laugárness (sic), verðum sektaðir fyrir rjettarneitun og ólöglegan drátt á málinu, þá skulum vjer geta þess, að við fáum eigi sjeð ástæðuna fyrir kröfu þessari. Vjer getum eigi sjeð, að hjer sje um nokkra rjettarneitun að ræða, þótt vjer kæmumst að þeirri niðurstöðu í dómum vorum, að málinu ætti að frávísa; vjer höfum þó fellt dóm í málinu eptir vorri beztu þekkingu, að því skyldi frávísa, en vjer höfum eigi neitað að kveða upp dóm í því; að öðru leyti treystum vjer því, að sá sem hefur aðalvörn málsins á hendi, muni svara þessu atriði í sókn málsins eins fyrir vora hönd, einsog fyrir hönd sýslumanns Franz Siemsens forseta merkjadómsins.

En er ræða (sic) um sekt fyrir drátt á málinu, þá vonumst vjer þess fastlega, að oss verði alls engin sök á því gefin, og vjer verðum

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

dæmdir sýknir saka í því efni, og til þess að sýna, að vjer enga sök höfum í drætti málsins fram yfir lögboðinn tíma, leyfum vjer oss að geta þess, að vjer alls enga tilkynningu fengum, um það, að vjer ættum að kveða upp dóm í málinu fyr en um apríl- og maí-mánaðamót í vor, að sýslumaðurinn bauð oss með brjefi 27. dag aprílmánaðar þ. á., að koma á fund sinn í Hafnarfirði 19. dag maímánaðar næst á eptir, sem vjer og gjörðum. Á því (sic) audsjeð, að vjer höfum enga sök í drætti málsins, þarsem vjer komum þann af forseta rjettarins ákveðna dag til að leggja dóm á málið; en auk þess höfðum vjer alls enga ástæðu til, að skora á forsetann að taka málið fyr fyrir til dómsáleggingar, þarsem vjer enga tilkynningu höfðum fengið hvorki frá sýslumanninum eða öðrum hlutaðeigendum, um það, að landsyfirrjetturinn hefði vísað málinu heim aptur til nýrrar dómsáleggingar eða hvenær að málsaðilar hefðu sent þennan yfirrjettardóm til hlutaðeigandi sýslumanns. Vjer höfðum þannig, einsog vjer höfum tekið fram, alls enga hvöt eða ástæðu til þess, að grennslast eptir þessu, eða taka oss fram um málið, þótt vjer hefðum vitað, að svo há sekt lægi við drættinum, sem sækjandinn heimtar oss dæmda í; enda hefði það eigi orðið heimtað af oss ólögfróðum bændum, sem þaraðauki

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

eigi höfum notið neinnar sjerlegrar menntunar, að vjer skyldum vita slíkt. Oss var altó eigi heldur sent málið til yfirlesturs og íhugunar og vjer vissum ekkert um landsyfirrjettardóminn annað en það, sem stendur í brjefi forseta rjettarins, fyr en vjer komum á fundinn 19. d. maímánaðar.

Vjer leyfum oss að leggja hjermeð brjef sýslumannsins 27. apríl þ. á. til eins okkar til sönnunar sögu vorri, en öll brjefin eru dagsett sama daginn.

Jafnframt og vjer að öðru leyti verðum að treysta því, að sýslumaðurinn eða sá sem flytur málið fyrir hans hönd taki og málstað vorn í öðrum atriðum málsins, verðum vjer að treysta því, að hinn hái rjettur dæmi oss sýkna af öllum kærum og kröfum sækjanda um sektir fyrir rjettarneitun og drátt á málinu.

Staddir í Leirvogstungu 27. júní 1891

Þ. Runólfsson G. Gíslason Halldór Jónsson

Þórðr Guðmundsson

Til Landsyfirdómsins á Íslandi. —

Framlagt í landsyfirdóminum 27. júlí 1891

Jón Jensson

Hinn stefndi kaupmaður H. Th. A. Thomsen mætti sjálfur og lagði fram nr. 14–15: vörn, dags. í dag, ásamt eptirriti af uppdrætti yfir þrætulandið, en frumritið af uppdrættinum sýndi hann í rjettinum. Lagði svo málið í dóm með

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

fyrirvara. Nr. 15 (eptirrit af uppdrætti) fylgir dóms-
gjörðum þessum, en nr. 14 hljóðar svo:

Nr. 14:

Vörn

í málinu: Bæjarstjórn Reykjavíkur
sem eigandi Klepps
gegn
kaupmanni H. Th. A. Thomsen

Þegar jeg á að svara í máli þessu, þá get jeg með engu móti sjeð, hvers vegna eða af hverjum ástæðum mjer er stefnt í máli þessu, eins og það liggur fyrir. Nú er í rauninni eigi um annað að ræða en það, hvort landamerkjadómendurnir hafi gjört rjett í því, að kveða eigi upp dóm um aðalatriði málsins, úr því að hinn fyrri dómur þeirra var ómerkur dæmdur. Hjer er alls eigi í rauninni að ræða um rjettindi mín til hins umþráttaða lands, heldur einungis aðferð dómendanna. Jeg hef alls engan þátt átt í því, að dómendurnir ljetu málið lengur liggja hjá sjer, en mótpartinum þykir hæfilegt; og af því getur alls eigi leitt, að jeg verði dæmdur í neina sekt fyrir það. Eigi hef jeg heldur átt neinn þátt í því, að landamerkjadómendurnir hafa frávísað málinu. Engan hag hef jeg eða get haft af því, það er dómandanna, að skera úr því. Jeg fæ eigi betur sjeð, en að málið, einsog það nú liggur fyrir, hljóti einungis að vera gegn dómendunum, og komi

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

mjer alls eigi við, og jeg verði með engu móti dæmdur til neins kostnaðar í þessu máli, og verði því að dæmast sýkn allra saka, en mótpartúrinn verði þvert á móti að greiða mjer hæfilegan málskostnað úr því mjer er að ófyrirsynju stefnt. En úr því mjer er stefnt, vona jeg til að mjer sje leyfilegt að gjöra nokkrar athugasemdir viðvíkjandi aðalefni þess máls, sem þetta mál er risið af.

Jeg leyfi mjer að leggja fram fyrir hinn háa rjett uppdrátt af landamerkjunum milli jarðanna Klepps og Bústaða, sem búfræðingur Sveinn Sveinsson á Hvanneyri hefur búið til, og verð jeg að treysta því, að hinn hái rjettur tortryggi eigi uppdrátt þennan, þarsem Sveinn búfræðingur er talinn áreiðanlegur í því efni, enda hefur bæjarstjórn Reykjavíkur haft hann til þess að gjöra uppdrátt af Reykjavík og landinu umhverfis. Uppdráttur þessi sýnir fyllilega, hversu ónákvæmur uppdráttur sá er, sem Páll Briem lagði fram fyrir merkjadóminn og sem jeg aldrei hef viðurkennt rjettan; en með því að mjer virðist yfirdómurinn hafa farið í dómi sínum ástæðunum fyrir eptir uppdrætti þessum og yfir höfuð í dómi sínum 8. desbr. f.á. hafi farið þeim orðum um aðalefni málsins, að dómurinn fari að nálgast dóm um efni málsins (Realitetsdom), vonast jeg til að hinn hái rjettur geti betur áttað sig á mál-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

inu eptir hinum nýja uppdrætti en eptir hinum eldra.

Viðvíkjandi orðatiltækjunum í hinu konunglega afsalsbrjefi 11. desbr. 1853 fyrir laxveiðunum í Elliðaánum, verð jeg að taka það fram, þótt jeg hafi áður gjört það, að "laxveiðarnar í Elliðaánum eru seldar eiganda Bústaða og Ártúns", og að dómurinn í beitumálinu sker úr þeirri þrætu, sem einkum hefur risið af sönnunarskorti fyrir eign lands þess", þarsem veiðarnar fara fram, þarsem engar sannanir eru nokkru sinni framkomnar gegn skýrum orðum hins konunglega afsalsbrjefs og engar geta verið nema óhrekjandi eignarskjöl, því að vitnisburður einhvers um afnot ógirts lands, annars eins og landsins millum Gelgjutanga og Murtulæks, sem aðeins er notað til hagagöngu, eru alls engar sannanir. Það er þegar langt síðan, að konungur seldi Klepp konferenzráði M. Stephensen í Viðey og mótmælti hann þá, að veiðin var leigð öðrum útað Gelgjutanga, en þegar honum var svarað, að hann gæti leitað rjettar síns í þessu efni við dómstólana, þá hætti hann öllum mótmælum; og hversvegna? Það verður svo sem auðskilið af því, að hann gat eigi sannað eignarrjett sinn til landsins, sem hjer er umræðuefni.

Vitnin virðast einungis að hafa borið um það,

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

hvað hlutaðeigandi eigendur Klepps hafa heimtað í þessu efni, og er það sönnun fyrir eignarrjettinum? Jeg gæti leitt mörg vitni um það, hvað faðir minn hefur sagt og heimtað í gagnstæða átt þessu máli viðvíkjandi, en það er til engra greina tekið. En hvernig getur það atvik, að skepnur ábúanda Klepps hafa gengið jafn tálmunarlaust og skepnur ábúanda Bústaða á þessu ógirta svæði, haft nokkurt sönnunarafl, og því síður meira en skýr orð afsalsbrjefsins að veiðin sje seld að tilteknum merkjum eiganda jarðar þeirrar, sem þar liggur að. Það virðist svo sem auðsætt, að landamerki þessarar jarðar hljóti að falla saman við mörkin fyrir veiðinni, ef eigi jafnvel fyrir utan þau. Ef hinn hái rjettur lítur á hinn nýja uppdrátt, og ber hann saman við þann, sem jeg lagði fram fyrir merkjadóminn, vona jeg að hann muni sjá, hversu ósennilegt það er, að Markalækur og upptök hans sje landamerkin millum Bústaða og Klepps. Upptök lækjs þessa eru í mýri, og lægðin í henni mun smátt og smátt lengja hann, svo að upptökin eptir 20-30 ár geta ef til vill orðið í beinni stefnu frá þrísteinum og í Bústaðaborg en langt fyrir sunnan þrísteina; því að vatnið sker rás í jarðlagið þarsem lægst er og myndar smásaman vatnsfarveg, en það

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

rennur aldrei upp á móti upp á holtið, þarsem þrísteinar eru, en þrísteinar eru viðurkennd landamerki, og hvað verður þá af landinu fyrir innan þessi merki, þegar upptök Murtulækjs eru komin svo langt upp eptir, að þau lenda í beinni línu millum þrísteina og Bústaðaborgar. Það getur þó alls eigi verið það land sem liggur undir þeirri taug, sem lögð er frá þrísteinum til Bústaðaborgar, þegar þessi taug liggur yfir upptök lækjarins í beinni línu, en upptökin eru langt frá þrísteinum.

Jeg skal eigi fara fleirum orðum um þetta mál að sinni, en það verður mín

Rjettarkrafa:

1. að jeg verði dæmdur sýkn sakar í þessu máli, en mótparturinn dæmdur til að greiða mjer hæfilegan málskostnað eptir mati rjettarins,
2. og að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur.

Legg jeg svo málið í dóm, þó með fyrirvara til andsvara.

Reykjavík 27. júlímán. 1891

Lötmingarfyllst
H. Th. A. Thomsen

Til
hins íslenzka yfirdóms. –

Lagt fram í yfirdóminum 27. júlí 1891
Jón Jensson

Umboðsmaður áfrýjanda mætti og, bað um hálfsmánaðar frest og skjölin ljeð, og var

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

það veitt.

Rjetti slitið

L. E. Sveinbjörnsson Kristján Jónsson Jón Jensson

Ár 1891, mánudaginn hinn 10. ágústmánaðar var landsyfirdómurinn settur og haldinn af hinum reglulegu dómendum. Var þá fyrir tekið:

Málið nr. 17/1891 Bæjarstjórn Reykjavíkur
gegn
H. Th. A. Thomsen

Umboðsmaður áfrýjanda mætti, skilaði aptur skjölum málsins nr. 1-15 og lagði fram nr. 16: sóknarframhald, dags. ídag, er hljóðar svo:

Nr. 16:

Sóknarframhald
í málinu Bæjarstjórn Reykjavíkur
sem eigandi Klepps
gegn
H. Th. A. Thomsen, etc.

Viðvíkjandi vörn málsaðilans H. Th. A. Thomsens skal jeg leyfa mjer að taka fram, að allt það, er hann segir um aðalefni málsins, er post festum, og kemur ekkert málinu við á þessu stigi, og skil jeg ekki hvað hann meinar með því að koma með það hjer. Hann mun þó ekki ætlast til, að landsyfirrjetturinn fari að breyta eða ónýta sinn eiginn dóm. Jeg neita því að ganga inn á nokkra discussion um merkin nú, og mót-

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

mæli öllu því, sem mótparturinn hefur sagt snertandi merkin eða hinn fyrra merkjadóm. Hjer liggur aðeins fyrir spurningin um lögmæti hins áfrýjaða síðara dóms, spurningin um það, hvort merkjadómendur hafi verið "habil, eða "kompetent" til að dæma. Um þetta getur landamerkjauppdráttur ekkert sýnt nje sannað. Jeg mótmæli hinum framlagða uppdrætti sem óviðkomandi málinu á þessu stigi, ofseint framkomnum, heimildarlaust framlögðum, og auk þess í sumum atriðum ónákvæmum og villandi.

En þó að nú svo sje, að hjer sje ekki um merkin að ræða, og hinn háttvirti mótpartur eigi enga beina sök á því, að málinu í síðara skipti var vísað frá merkjadómi, þá hefur hann samt beinan hag af því að sá dómur gekk, ef hann fengi að standa, enda hefur hann og heimtað hann staðfestan, og var því sjálfsagt að stefna honum til þessarar áfrýjunar; mest af öllum snertir málið hann. Jeg mótmæli því málskostnaðarkröfu hans og öðru því er hann fram færir.

Að því er snertir vörn dómendanna, að meðtöldum oddvita dómsins, skal jeg lýsa því yfir, að jeg efast ekki um, að þeir hafi dæmt eptir beztu vitund og samvizku. En dómur þeirra inniheldur rjettarneitun samt, þó að þeir hafi ekki meint það svo, eptir skýrslu þeirri er þeir hafa gefið. Hinn gamli

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

dómur í öðru máli, sem framlagður er sem á- stæða fyrir því að dæma svona, er að vísu furðu lítill studningur, því að bæði byggir hann jafn- framt á allt öðrum ástæðum, heldur en hinn áfrýjaði dómur — ástæðan fyrir því að telja dóminn ekki bæran um að dæma aptur er sú, að lands- yfirrjetturinn hafi ekki gefið bendingar um, á hverju nýr dómur ætti að byggjast, — og í öllu falli er dómur þessi ekki að neinu leyti skuld- bindandi í þessu máli.

Hvorki merkjadómurinn nje hinn háttvirti yfirdómandi, sem sýslumaðurinn beinir máli sínu að, er bundinn við að framfylgja öllum skoð- unum, sem koma fram í gömlum merkjadóm- um, er hlutaðeigandi yfirdómandi hefur átt þátt í sem sýslumaður, og áliti hinn síðarnefndi, að hann hafi præjudicerað sig, sem jeg skil ekki að sje, þá efast jeg ekki um, að hann taki heldur þann kost af tvennu, að víkja sæti ex officio, heldur en að byggja nýjan dóm á þessu præ- judicati.

Við víkjandi drættinum á uppsögn dómsins efast jeg ekki um, að dómendur skýri rjett frá og tek jeg fyrir mitt leyti gildar afsakanir sýslu- mannsins, þó með þeirri athugasemd, að jeg get ekki verið honum samdóma um það, að 23. gr. í tilskip. 3. júní 1796 sje úr gildi felld með landa- merkjalögunum, að því er snertir merkjamál.

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

það er meginatriði þessarar áfrýjunar, að frá-
vísunardómurinn verði úr gildi felldur, og trygg-
ing veitt fyrir því, að dómur verði uppkveðinn apt-
ur innan hæfilegs frests, eptir því sem lög standa
til, og æðri dómur er fyrir að sannað sje. Hitt
er ekkert áhugamál, að dómendur sæti refsisekt-
um, og hef jeg fyrir mitt leyti ekkert á móti því,
að öllum dómendunum verði hlíft við öllum
refsisektum, ef yfirdómurinn ekki finnur sjer
skylt að beita þeim ex officio, en hinu verð jeg
að halda fast fram, að eins og málið lá fyrir
þegar frávísunardómurinn kom eptir svo lang-
an tíma, varð ekki hjá því komist að stefna dóm-
endum til ábyrgðar, í fyrsta lagi til þess að bera
kostnað við uppsögn hins ólögmæta frávísunar-
dóms, við áfrýjun og nýja fyrirtekt málsins, með
því að allt þetta var merkjadómenda sök, en máls-
aðila H. Th. A. Thomsen ekki sök á gefandi, og í öðru
lagi til þess að fá þvingunarsektir ákveðnar til þess
að tryggja það, að málið væri ekki dregið eins lengi
eptir. Að nefna dráttinn á málinu var fullkomlega
lögum samkvæmt, og nauðsynlegt til þess að tryggja
sig framvegis. Dómendur hafa heldur ekki fund-
ið neitt að athuga við það, að þeim var stefnt til
rjettar, hvorki beinlínis, eða óbeinlínis með máls-
kostnaðarkröfu. Aðeins hefur sýslumaður viljað skella
skuldinni fyrir áfrýjanina á mig persónulega, og
haldið að áfrýjanin væri öll sprottin af óvild til

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

sín og dómenda. En við það er aðeins að athuga, að jeg er ekki málsaðili, enda veit ekki til, að jeg beri neina óvild til herra sýslumannsins, og áfrýjanin var nauðsyn til að ná rjetti sínum, en skylda mín að takast þaraðlútandi störf á hendur.

Krafa sýslumannsins um að jeg verði sektaður fyrir að hafa nefnt orðið "bull" í sóknarskjali frá 6. okt. f.á. og orð þetta mortificerað, kemur nokkuð skringilega fyrir. Í fyrsta lagi er hún alveg post festum. Honum var innanhandar að vísa eptir stefnunni við fyrri fyrirtekt málsins. Í öðru lagi er það misskilningur, að jeg hafi þetta orð um dóminn; eins og hver maður sjer, er les skjalið, er orðið brúkað um vissan þátt af innleggi málfærslumanns mótpartsins og vörn hans. Jeg mótmæli þessari kröfu sem ástæðulausri og óheimilli. Þá "reprimande", sem herra sýslumaðurinn gefur yfirdóminum, læt jeg hjá mjer.

Að svo mæltu mótmæli jeg öllu því, sem fram er komið til rjettlætingar hinum áfrýjaða dómi, skýrskota til þess, sem jeg áður hef framfært, held föstum rjetterkröfum mínum, sbr. þó það sem áður er sagt um refsisektirnar, og legg málið í dóm með fyrirvara.

Reykjavík, 10. ágúst 1891

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Virðingarfyllst
Hannes Hafstein
Til Landsyfirdómsins

Framlagt í landsyfirdóminum 10. ág. 1891.
Jón Jensson

Lagði svo málið í dóm. Hinir stefndu mættu og mótmæltu sóknarframhaldi mótpartsins, skírskotuðu til þess, er þeir hefðu áður framfært og lögðu málið í dóm. Málið tekið undir dóm.

Rjetti slitið
L. E. Sveinbjörnsson   Kristján Jónsson   Jón Jensson

Ár 1891, mánudaginn hinn 21. septembermán. var landsyfirdómurinn settur og haldinn af hinum reglulegu dómendum. Var þá fyrir tekið

málið nr. 17/1891: Bæjarstjórn Reykjavíkur
gegn
H. Th. A. Thomsen og merkjadómendum, sýslumanni Franz Siemsen og bændunum Gísla Gíslasyni, Halldóri Jónssyni, Þórði Runólfssyni og Þórði Guðmundssyni

og var í því uppkveðinn svofelldur

Dómur:

Með því að bæjarstjórn Reykjavíkur og kaupmaður H. Th. A. Thomsen eigi gátu orðið ásátt um landamerki milli jarðarinnar Klepps, sem er

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

eign Reykjavíkur, og Bústaða, eignarjarðar Thomsens, lagði bæjarstjórnin ágreiningsmálið undir úrskurð landamerkjadóms Kjósar- og Gullbringusýslu, og uppkvað hann dóm í málinu hinn 28. júní 1890. Þessum landamerkjadómi var skotið til yfirdómsins, og fjell þar dómur í málinu hinn 8. desembermánaðar 1890 á þá leið, að landamerkjadómurinn var úr gildi felldur, og málinu heimvísað, sjerstaklega fyrir þá skuld, að merkjadómurinn hefði eingöngu byggt úrslit málsins á skilríkjum, sem ekkert sönnunargildi hefðu í því, og væru málinu óviðkomandi. Hinn 31. desbr. f. á. voru formanni merkjadómsins, sýslumanninum í Kjósar- og Gullbringusýslu afhent skjöl málsins ásamt nýnefndum yfirrjettardómi, og var þess jafnframt af hálfu bæjarstjórnarinnar krafizt, að merkjadómurinn nú af nýju kvæði upp dóm um þessa merkjaþrætu. Merkjadómurinn tók þó málið eigi fyrir fyr en 19. maímánaðar þ. á. og var þá upp kveðinn dómur í sökinni af nýju á þá leið, að málinu var vísað frá merkjadóminum og að hvor málsaðila var dæmdur til að greiða 14 kr. í málskostnað. Í dóminum er frávísan málsins rökstudd með þeirri athugasemd, að eptir almennum rjettarfarsreglum hafi sami dómur eigi heimild til nje sje bær um að fella tvisvar dóm í sama málinu

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

um aðalefni þess. Þessum dómi hefir bæjarstjórn Reykjavíkur áfrýjað til yfirdómsins með stefnu útgefinni 30. maí þ. á. og gjört þær rjettarkröfur, að dómurinn verði úr gildi felldur og málinu af nýju heimvísað á kostnað dómenda til löglegrar dómsálegginngar í aðalefninu, að merkjadómendurnir verði að viðlögðum daglegum þvingunarsektum skyldaðir til að taka málið til meðferðar aptur innan hæfilegs frests, t. d. 8 daga, að þeir verði dæmdir í sekt- ir fyrir rjettarneitun og mótþróa svo og hver um sig í 200 króna sekt fyrir óhæfilegan drátt á dómsuppsögn, og loks að dómendurnir verði annaðhvort in solidum eða in solidum með málsaðila kaupmanni H. Th. A. Thomsen dæmdir til að greiða allan af áfrýjun málsins leiðandi kostnað með 100 krónum eða eptir mati rjettarins.

Kaupmaður H. Th. A. Thomsen hefur sem stefnd- ur í málinu krafist þess, að hann verði sýkn dæmdur í því, að áfrýjandinn verði dæmdur til að greiða honum hæfilegan málskostnað, og að hinn áfrýjaði dómur verði staðfestur. Hinir stefndu dómendur hafa og krafist þess, að verða sýknaðir í málinu, og sjerstaklega hefur for- maður merkjadómsins, sýslumaður Franz Siemsen, krafist þess, að umboðsmaður áfrýjand- ans verði sektaður fyrir meiðandi ummæli um

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

~~um~~ merkjadóminum í sóknarskjölum hans, er mál þetta var í vetur fyrir yfirdóminum, sjerstaklega fyrir orðið "bull" í sóknarskjali 6. okt. 1890, og að þessi meiðandi ummæli verði dæmd dauð og ómerk.

Með því að það er heimilað í 12. grein landamerkjalaga 17. marz 1882, að heimvísa landamerkjamáli sökum lögleysu að efni til, og með því að heimvísunardómur landsyfirrjettarins hinn 8. desember f. á. tekur skýlaust og greinilega fram lögleysisatriðin í merkjadóminum 28. júní 1890 og á þann hátt gaf merkjadómendunum nægilega leiðbeiningu við dómsuppsögn í málinu af nýju, þá verður nú enn eptir kröfu áfrýjandans að dæma hinn áfrýjaða merkjadóm ómerkan og að skylda merkjadómendur til að dæma málið í aðalefninu, en eigi þykir ástæða til þess að setja dómendunum á kvæðinn frest til þessa nje leggja þvingunarsektir við eptir kröfu áfrýjanda.

Umboðsmaður áfrýjanda hefur undir rekstri málsins fallið frá kröfunni um sektir á hendur dómendunum fyrir drátt á dómsuppsögn, mótþróa o. s. frv., og á hinn bóginn er eptir málavöxtum ekki tilefni til þess ex officio

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

að leggja þessar sektir á dómendurna.

Það þykir rjett, að áfrýjandi fái hæfilegt málskostnaðar endurgjald, er ákveðist 30 krónur og greiðist af merkjadómendunum in solidum. Málskostnaðarkröfu hins stefnda kaupmanns Thomsens verðist eigi ástæða til að taka til greina.

Í þessu máli verður umboðsmaður áfrýjandans eigi dæmdur til sekta, samkvæmt kröfu hins stefnda undirdómara, fyrir ummæli, sem hann hefur viðhaft í sóknarskjölum í öðru máli, sem áður hefur komið hjer fyrir rjettinn, þótt bæði málin sjeu bæði af sömu rót runnin.

Því dæmist rjett að vera:

Hinn áfrýjaði merkjadómur á að vera ómerkur, og vísast málinu heim aptur til dómsálegging ar í aðalefninu. Undirdómarinn, Franz sýslumaður Siemsen og meðdómsmenn bændurnir Gísli Gíslason, Halldór Jónsson, Þórður Runólfsson og Þórður Guðmundsson greiði áfrýjanda bæjarstjórn Reykjavíkur 30 krónur uppí málskostnað innan 8 vikna frá lögbirting dóms þessa undir aðför að lögum.

L. E. Sveinbjörnsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Rjetti slitið

L. E. Sveinbjörnsson Kristján Jónsson Jón Jensson

Dómsgjörðum þessum til staðfestu er innsigli yfirdómsins og nafn justitiarii.

Reykjavík 30. septemberm. 1891

Ritgjald:	5 kr.	„
Staðf. & inns.	„	83
=	5	83

fimm krónur áttatíu og þrír aurar.

J. J.

L. E. Sveinbjörnsson

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur

1 D No 1

Lagt fram í merkjadómi Kjósar- og Gullbringusýslu 7/12 1897

Franz Siemsen

© Borgarskjalasafn Reykjavíkur